

Analýza výkonnosti srovnatelných správních obvodů obcí s rozšířenou působností v jednotlivých oblastech s využitím benchmarkingu

ORP Litvínov

Zpracovatel:
Odborný tým Projektů

Tento výstup byl financován z prostředků ESF prostřednictvím Operačního programu
Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.

*Projekt Systémová podpora rozvoje meziobecní spolupráce v ČR v rámci území správních
obvodů obcí s rozšířenou působností (číslo projektu: CZ.1.04/4.1.00/B8.00001)*

Úvod

Benchmarking představuje jednu z klíčových aktivit projektu Podpory meziobecní spolupráce. Výsledky benchmarkingu přináší důležitá východiska pro tvorbu strategií území správních obvodů obcí s rozšířenou působností (dále jen SO ORP) a měly by být zohledněny v debatách o dalším rozvoji území ve vztahu k vybraným veřejným službám v oblastech školství, odpadového hospodářství a sociálních služeb.

Využití benchmarkingu je **spojené s analýzou dat** reprezentujících posuzované SO ORP. Shromážděná data pro vybrané indikátory nenesou bez provedení analýzy žádnou informační hodnotu.

Základem analýzy je uspořádání dat do logických celků a do souvislostí s tou oblastí, kterou chceme za pomoci benchmarkingu řešit. Dalším předpokladem analýzy je porovnávat porovnatelná data (např. srovnatelné SO ORP). Cílem vyhodnocování dat je pak **určení rozdílů (mezer) mezi vlastní výkonností a výkonností ostatních SO ORP**. Způsob vyhodnocení těchto rozdílů je již v rukou posuzovatele (analytika) - hodnoty dat za naše a další srovnatelná SO ORP lze např. uspořádat do tabulky, znázornit prostřednictvím grafu, nebo v neposlední řadě využít statistického zpracování dat). Tedy podstatou je určení:

- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru nejlepší organizace,
- jaké hodnoty dosáhla v daném indikátoru naše organizace,
- jaký je rozdíl mezi těmito hodnotami ukazatelů.

Vedle toho lze data porovnávat s průměrnou hodnotou daného ukazatele v kraji nebo několika srovnatelných SO ORP. Průměrná hodnota bývá nejčastěji vyjádřena aritmetickým průměrem nebo tzv. mediánem (prostřední hodnota uspořádané číselné řady).

1. Základní charakteristika správního obvodu a metodika analýzy

SO ORP Litvínov leží v Ústeckém kraji a tvoří 1 z 16ti správních obvodů (dále jen SO) tohoto kraje. Je jedním z největších, jehož stručná charakteristika je dána následujícími údaji:

- počtem 11 obcí je 3. nejmenší;
- rozlohou 236 km² 4. nejmenší;
- počtem obyvatel 38 691, z nichž 25 406 žije v jádrovém městě, je zhruba středně velký.

Tabulka 1: Komparace vybraných SO ORP v Ústeckém kraji

Území SO ORP	Počet obcí	Počet obyvatel SO ORP	Počet obyvatel jádrové obce	Rozloha ORP v km ²
Litvínov	11	38 691	25 406	236
Bílina	8	20 827	15 852	124
Chomutov	25	81 786	49 187	486
Lovosice	32	27 702	8 742	262
Most	15	76 314	67 490	231
Teplice	26	107 439	50 330	345
Průměr za kraj	22	51 673	30 459	333

Pro benchmarkingové srovnání a formulování podstatných závěrů jsou důležité zejména hodnoty ukazatelů, které se výrazně odlišují od ostatních porovnávaných subjektů, tj. SO ORP. Proto bylo pro vzájemné srovnání použito více kritérií, aby byly zjištěny a vyzdvíženy významné diference v relevantních oblastech. Benchmarkingové srovnání bylo tedy provedeno jednak v porovnání s ostatními SO ORP Ústeckého kraje a dále pak ve srovnání s podobně velkými SO (měřeno počtem obyvatel SO, počtem obcí SO a počtem obyvatel jádrového města):

- SO ORP s počtem obyvatel v intervalu 38.000 až 39.400 obyvatel (celkem 6 srovnatelných SO ORP: Bruntál, Nymburk, Orlová, Slaný, Veselí n. Moravou);
- SO ORP s počtem obcí ve správním obvodu 11 obcí (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Jablonec n. Nisou, Frýdlant n. Ostravicí, Podbořany, Rýmařov, Železný Brod);
- SO ORP s počtem obyvatel jádrové obce 24.500 až 26.300 (celkem 5 srovnatelných SO ORP: Břeclav, Hodonín, Krnov, Uherské Hradiště, Český Těšín).

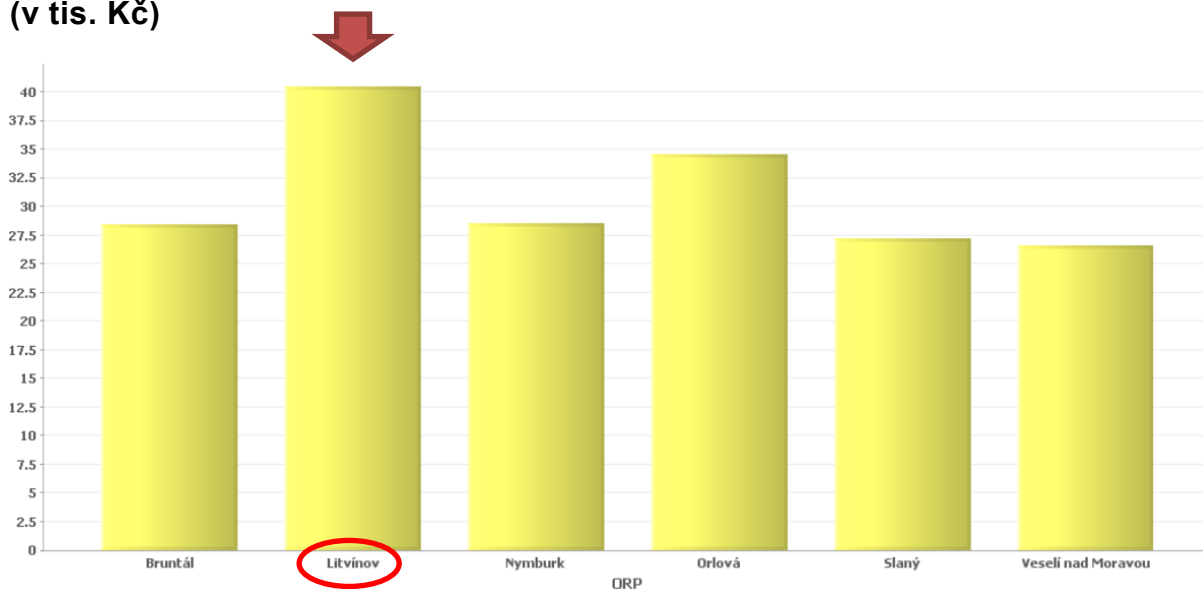
2. Ekonomická výkonnost

Mezi ekonomickými ukazateli je zajímavé především srovnání **běžných výdajů SO ORP Litvínov na obyvatele**, tedy nákladů spojených s každodenním provozem, s dalšími SO ORP vybranými podle kritéria počtu obyvatel v obvodě. V průběhu sledovaných let 2008 – 2012 patřily hodnoty za litvínovský obvod vždy k těm nejvyšším, v letech 2008 až 2011 byly dokonce zcela nejvyšší. Od začátku období však zaznamenávají trvalý a poměrně strmý pokles, který je ovšem patrný i u většiny ostatních srovnávaných obvodů, i když v menší míře. Celkově klesly z 51,5 na 29,1 tis. Kč/obyv. (tedy téměř o 45%) a průměrná hodnota za celé období činí 40,4 tis. Kč/obyv. Viz obrázky č. 1 a 2.

Obrázek 1: Běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 38.000 až 39.400) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)



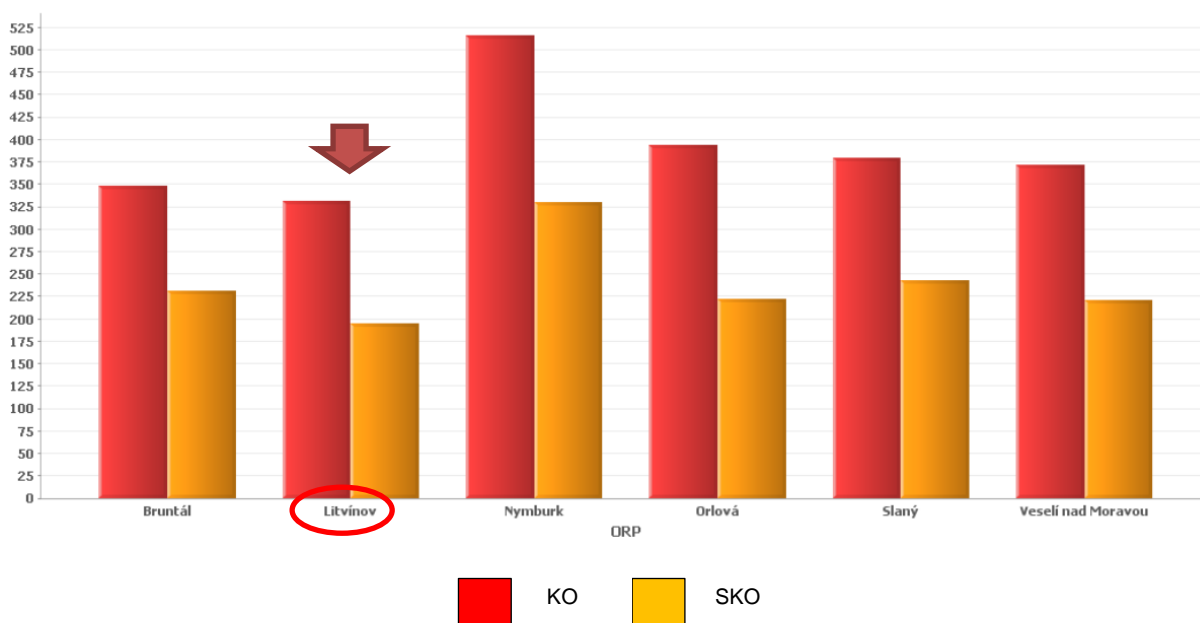
Obrázek 2: Průměrné běžné výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 38.000 až 39.400) na obyvatele v období 2008 – 2012 (v tis. Kč)



3. Odpadové hospodářství

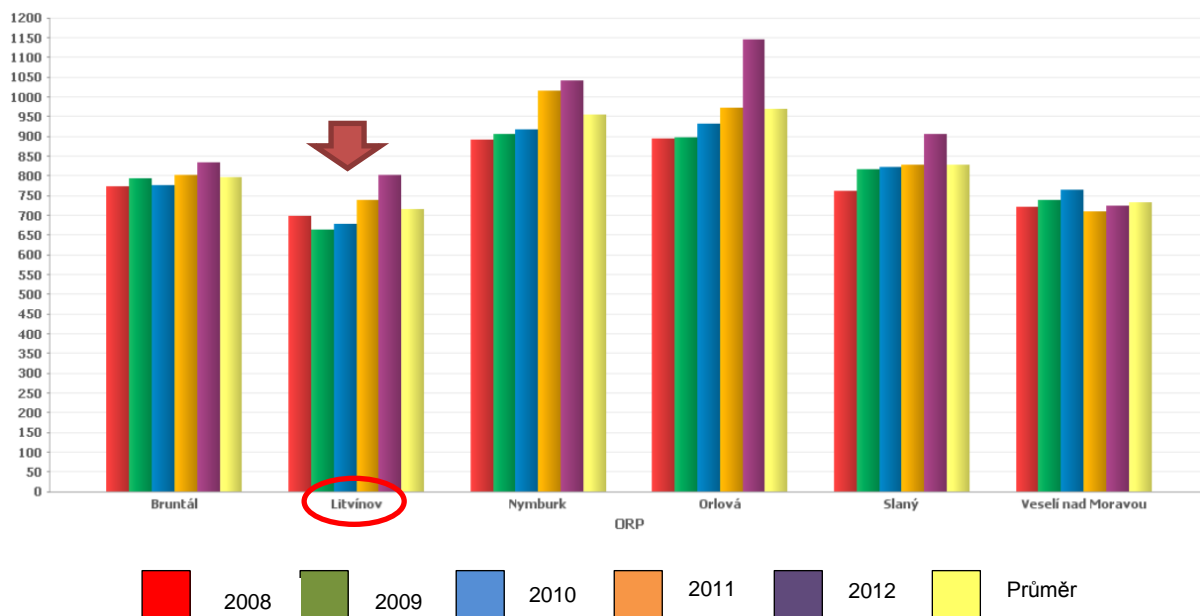
Z pohledu odpadového hospodářství je z hlediska benchmarkingu významné srovnání **měrné produkce komunálního a směsného komunálního odpadu** (dále KO a SKO). Produkci KO i SKO je SO ORP Litvínov na posledním místě ve srovnávané skupině obvodů (vybraných dle kritéria počtu obyvatel) s celkovou výší ca 330 t/1.000 obyv., respektive ca 195 t/1.000 obyv.

Obrázek 3: Měrná produkce KO a SKO vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 38.000 až 39.400; v t/1.000 obyv.)

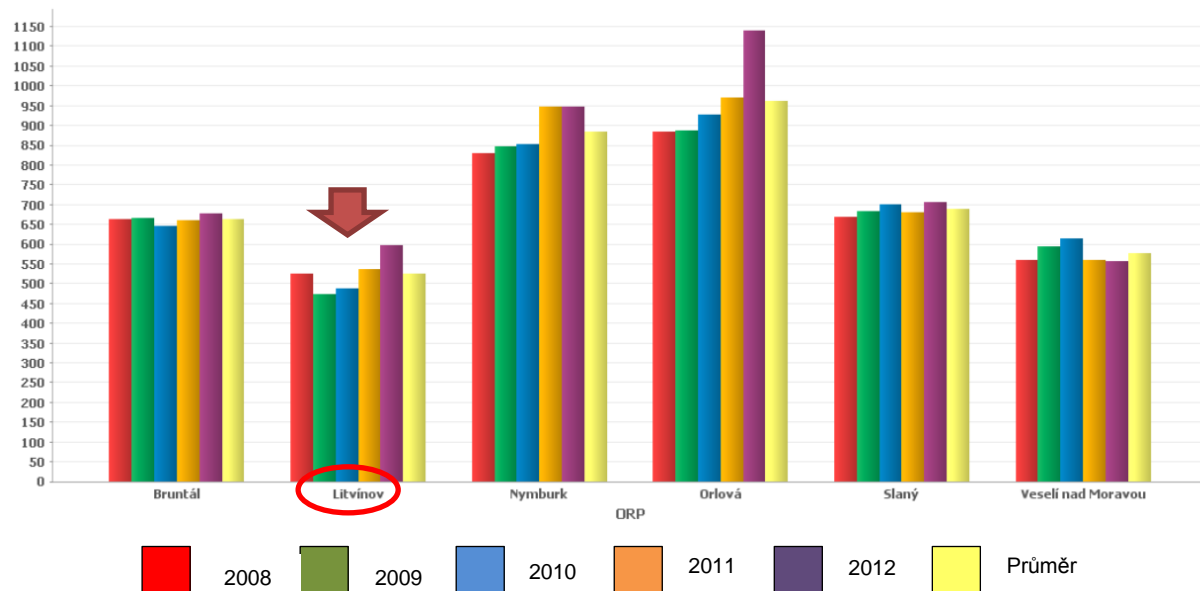


Další zajímavý pohled přináší srovnání **celkových neinvestičních výdajů obcí na odpady a neinvestičních výdajů na sběr a svoz KO**. Tyto výdaje představují tu položku rozpočtu, která se spotřebovává na běžné či provozní náklady obce spojené s odpadovým hospodářstvím a u SO ORP Litvínov byly mezi lety 2008 – 2012 rovněž nejnižší mezi ostatními SO ORP. Dosáhly průměrné výše 715 Kč/obyv./rok., respektive 524 Kč/obyv./rok. Viz ob. č. 4 a 5.

Obrázek 4: Celkové neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 38.000 až 39.400) na odpady (v Kč/obyv./rok) v období 2008 – 2012



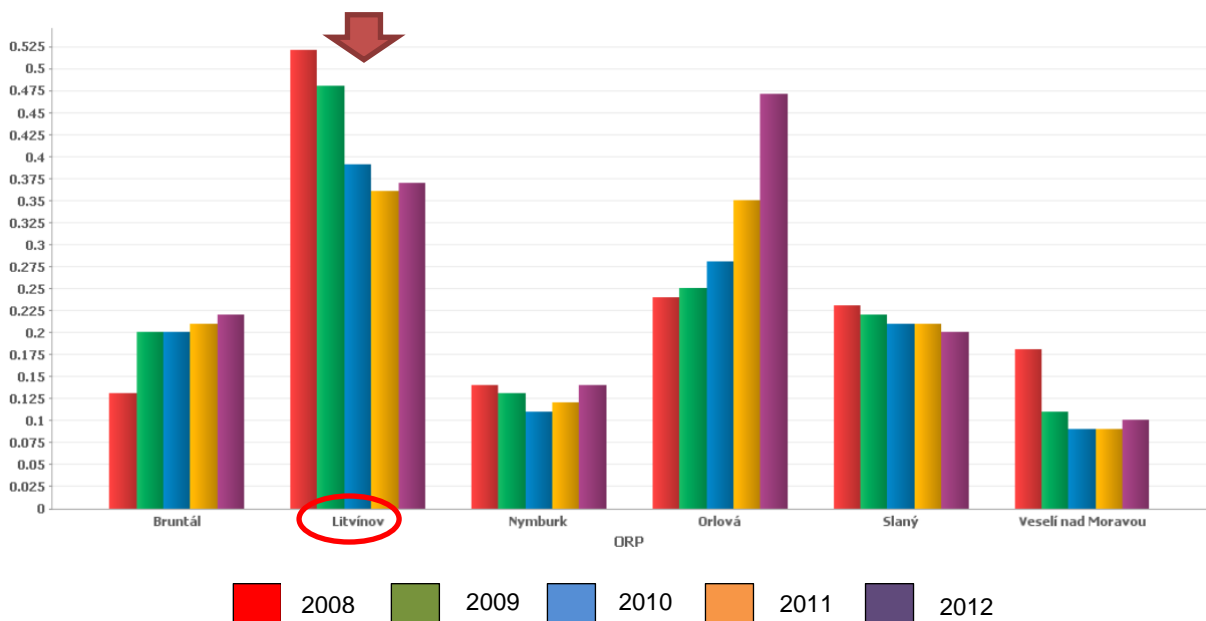
Obrázek 5: Neinvestiční výdaje vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 38.000 až 39.400) na sběr a svoz komunálního odpadu v období 2008 – 2012 (v Kč/obyv./rok)



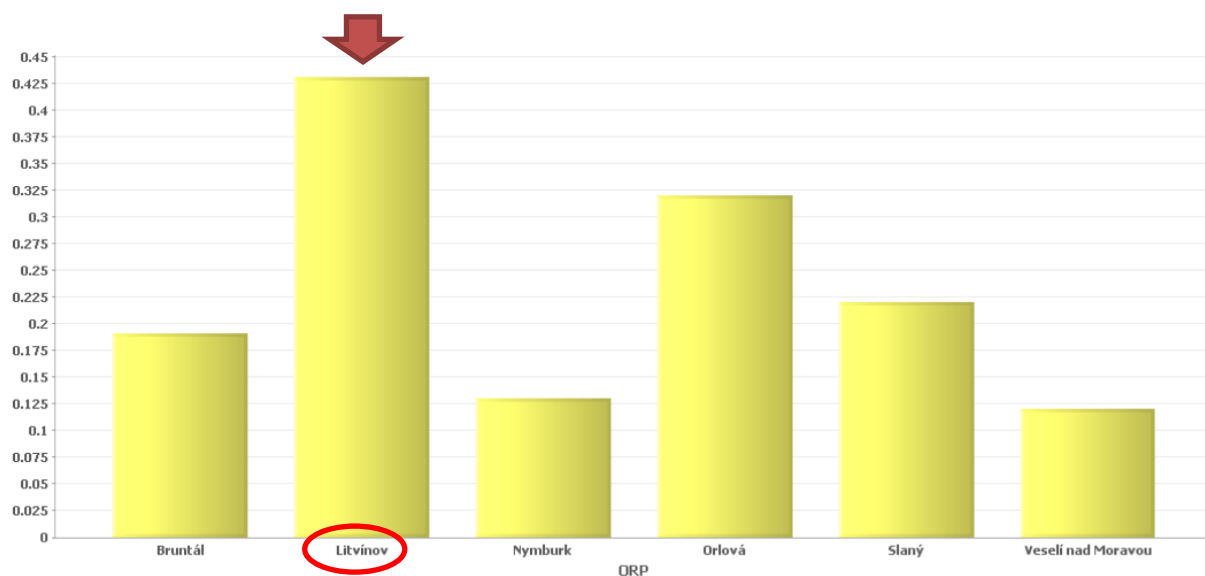
4. Sociální služby

U problematiky sociálních služeb je na místě vyzdvihnout srovnání **běžných výdajů na obyvatele**. SO ORP Litvínov dosahuje z pohledu každodenních výdajů na sociální služby ve sledovaném období nejvyšších hodnot ze srovnávaných SO ORP. To dokazuje i celkový průměr za roky 2008 – 2012, jehož hodnota je 0,43 tis. Kč/obyv./rok. Výdaje však od r. 2009 vytrvale klesaly (až na mírný vzestup v r. 2012), a to z hodnoty 0,52 na 0,36 tis. Kč/obyv. Viz obrázek č. 6 a 7.

Obrázek 6: Běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 38.000 až 39.400) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)



Obrázek 7: Průměrné běžné výdaje obcí ve vybraných SO ORP (kritérium: počet obyvatel v SO ORP 38.000 až 39.400) na sociální služby v období 2008 – 2012 (v tis. Kč/obyv./rok)



5. Závěrečné shrnutí

SO ORP Litvínov	
základní charakteristika	<p>v Ústeckém kraji je správní obvod ORP Litvínov:</p> <ul style="list-style-type: none"> • počtem obcí 3. nejmenší • rozlohou 4. nejmenší • počtem obyvatel je zhruba středně velký
ekonomická výkonnost	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké, ale razantně klesající běžné výdaje na obyvatele
odpadové hospodářství	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • nízká měrná produkce KO a SKO • nízké celkové neinvestiční výdaje na odpady • nízké neinvestiční výdaje na sběr a svoz KO
sociální služby	<p><i>v rámci benchmarkingu SO ORP</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • vysoké běžné výdaje na sociální služby na obyvatele

Použité zdroje: Ministerstvo financí ČR
Český statistický úřad